

SHAR-PEI AUTOINFLAMMATORY DISEASE (SPAID)

AUTOZÁPALOVÉ OCHORENIE ŠARPEJOV.

AKO NEPANIKÁRIŤ A AKO SI, POKIAĽ
MOŽNO, ZACHOVAŤ „CHLADNÚ HĽAVU“.
SÚHRN INFORMÁCIÍ A RÁD
PRE CHOVATEĽOV A MAJITEĽOV

Mgr. Viera Staviarska

Máj 2020

Odborne editované: MUDr. Etela Janeková, MVDr. Vladimír Piskay

Jazyková korektúra: Mgr. Daniela Taročková

Autozápalové ochorenie šarpejov SPAID je často prezentovaná téma vo virtuálnom priestore Google, Facebook, množstvách diskusných fór a inde. Majitelia psov, u ktorých sa vyskytol tento akútny problém, sa pýtajú a všemožne hľadajú pomoc. Pridávajú sa majitelia nakazení panikou a strachom. Pochopiteľne... Tak by som opísala situáciu, ktorá dlhodobo pretrváva v spoločenstve chovateľov a majiteľov šarpejov. Strachom môže človek nasiaknuť aj vtedy, keď hľadá pomoc na sociálnych sieťach a dostáva protichodné, nie vždy relevantné a, niekedy žiaľ aj, nezmyselné odpovede. Otázky sa hromadia, často opakujú ... Som jedna z vás a rozumiem, prečo vás táto téma trápi. To je dôvod, prečo som skompletizovala momentálne dostupné ODBORNÉ informácie. Pozrela som sa na ne očami majiteľa, chovateľa ale aj človeka, ktorý sa farmakológiou, farmakokinetikou a patogenézou chorôb zaoberá z pohľadu svojej profesie. Som vďačná klinickému farmakológovi a lekárom, ktorí sa s niektorými zmie-

nenými procesmi stretávajú v humánnej medicíne, za rady aj vysvetlenia niektorých náročnejších farmakokinetických procesov. Pretože, ako dokázal výskum, proces vzniku a manifestácie ochorenia SPAID je veľmi podobný procesu, ktorý prebieha v tele človeka.

Pokúsím sa komplikované odborné výrazy pretlmočiť do „našej obvyčajnej reči“ tak, aby boli, pokiaľ možno, čo najviac zrozumiteľné, a tým aj nápomocné.

Čo sa z článku dozviete:

- » Ako a prečo vzniká SPAID Shar-Pei Autoinflammatory Disease (SPAID).
- » Aké sú základné prejavy SPAIDu.
- » Spúšťače epizód a ako ich minimalizovať.
- » Prečo má shar pei väčšiu papuľu a vrásky.
- » Akú funkciu plní hyaluron v organizme šarpeja a prečo je dobré mať ho pod kontrolou.
- » Varovné signály. Ako spoznáme, že niečo nie je v poriadku.
- » Rady, ako predchádzať chronickým problémom a ako správne posilniť imunitu.
- » Prečo som presvedčená, že často máme riešenie, iba ho vlastným konaním pokazíme...

Tento článok je zhrnutím základných odborných informácií, ktoré potrebujeme vedieť, aby sme pochopili podstatu ochorenia a logiku toho, v čom má byť majiteľ/chovateľ opatrný. Vysvetľuje aj to, čo zapríčiňuje unikátny výzor plemena. Ide o veľmi zaujímavý poznatok.

Je VEĽMI dôležité, aby každý, kto číta článok, vedel, že téma sa týka ochorenia, ktoré vzniká výnimočne. Naďalej platí, že šarpej patrí k prapôvodným plemenám (jedno z najstarších), ktoré sú odolné voči množstvám ochorení postihujúcich iné plemená možno do väčšej miery, ako SPAID nás. Správnym chovateľským programom sa aj SPAID môže postupne eliminovať z celej jeho populácie.

PRÍČINY VZNIKU AUTOZÁPALOVÝCH OCHORENÍ SPAID

Aby sme pochopili, prečo sa aktivizujú prejavy autozápalového, geneticky podmieneného ochorenia SPAID, potrebujeme vedieť niečo viac o hyaluron acid - hyalurone (ďalej len HA).

Ako v organizme funguje a akú úlohu v ňom plní. Je to dôležité vedieť aj preto, aby sme poznali hlavný dôvod toho, prečo je nevyhnutné zaviesť do rutínnej dennej praxe niektoré opatrenia, vďaka ktorým môžeme minimalizovať riziko prepuknutia akútnych epizód. Našou snahou je, aby sa prejavy ochorenia neaktivizovali u doteraz zdravých jedincov. U tých, u ktorých sa už ochorenie prejavilo, chceme jeho spontánnu návratnosť potlačiť na minimum. Cieľom je vytvorenie správneho prostredia pre plnohodnotný život nášho šarpeja.

„Zdravie šarpeja je často priamo úmerné harmonickej produkcii zdravého hyaluronu“

Hyaluronic acid (Hyaluron/HA)

Fenomén, ktorý má hlavný podiel na unikátnom výzore plemena. Každý shar pei má genetickú mutáciu, ktorá spôsobuje nadmernú produkciu hyaluronu (HA). Práve HA je zodpovedný za typické znaky plemena, ktorými sú nadmerné vrásky a vyplnená papuľa. Niekedy ide až o 10-násobne vyššiu produkciu HA, v porovnaní s inými plemenami (aj s tými, ktoré majú tiež viac vrások, či mäsitejšiu papuľu).

„Hyaluronic acid (HA) je pointa krásy, ale aj trápenia pre toto plemeno“

Hyaluron pod drobnohľadom

Zdravé telo (psa aj človeka) má HA všade. Je jednou z hlavných zložiek medzibunkovej hmoty a súčasťou spojivových, epitelových a nervových tkanív.

Vo veľkom množstve sa nachádza vo výstelke črevného traktu, v očnom sklovci, v synoviálnej (kĺbovej) tekutine, v šľachách, v svaloch, v koži, obličkách, v mozgovej perineuronálnej sieti, v cievnych stenách. V tele plní mnoho dôležitých úloh, ako napríklad poskytuje viskozitu kĺbovej tekutine, pomáha kontrolovať hydratáciu tela. Má schopnosť absorbovať veľké množstvo tekutiny. Dôležitú úlohu má aj v podkoží. Napomáha pružnosti kože aj hojeniu rán. Šarpej ho má v podkoží a v tvárovej časti vo väčšej miere. Vďaka tomu sa mu tvoria bohatšie vrásky, lalok a objemnejšia papuľa.

„Hyaluron vytvára ochrannú vrstvu a bariéru proti prieniku infekcií do vnútorných orgánov“

Hyaluron (HA) je **dynamická molekula**, ktorá sa sústavne tvorí a rozkladá. V tele sa rýchlo recykluje, vstrebáva. Niektoré molekuly prežijú len niekoľko hodín alebo dní. Denne sa môže obmeniť viac ako jedna tretina všetkého HA v tele. Je to neustály proces tvorby nového a eliminácie starého. Množstvo HA sa znižuje s pribúdajúcim vekom. Preto pozorujeme u starších jedincov šarpeja menej vyplnené papule a voľnejšie podkožie.

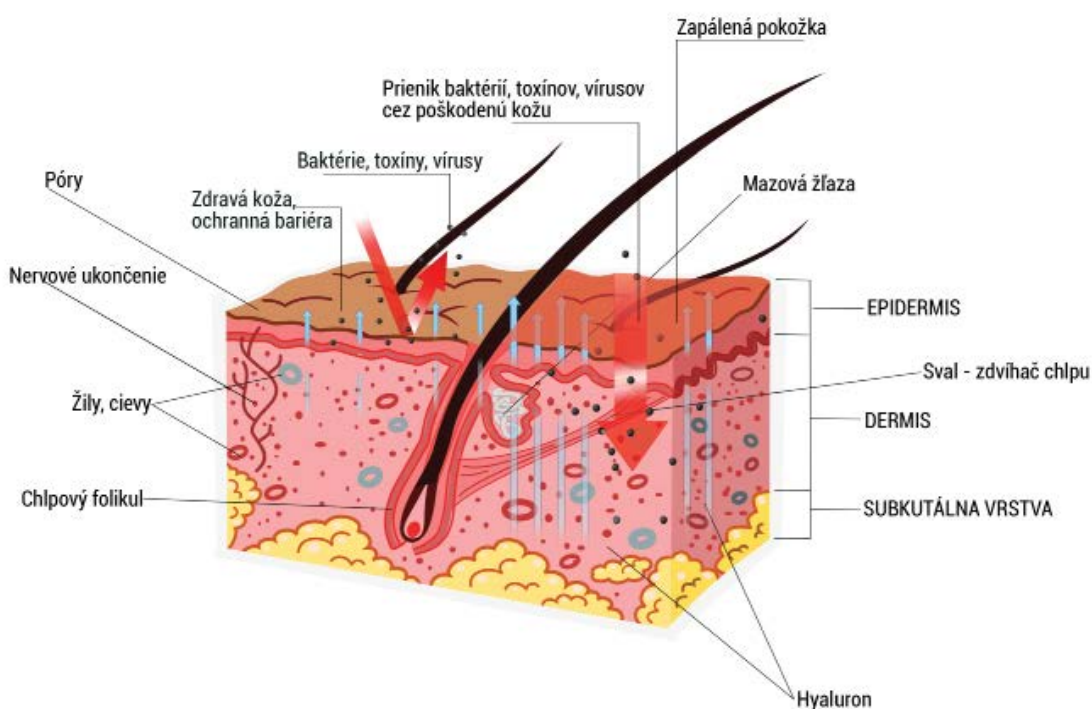
Obnova, eliminácia hyaluronu

Veľmi stručný zjednodušený opis procesu.

Niektoré fragmenty nízkomolekulového HA ostávajú v tomto procese nemenné a plnia funkciu, ktorá sa nazýva homeostáza (udržiavajú rovnováhu v meniacom sa prostredí).

Homeostáza je ďalším dôležitým pojmom, ktorý potrebujeme poznať. Ak v procese tvorby a eliminácie HA nastane odchýlka (tvorba HA je zvýšená/znížená), **mení sa aj pomer nových a neeliminovaných/stálych** fragmentov. Naruší sa jeho homeostáza (rovnováha) v organizme. Organizmus tento stav veľmi rýchlo zaregistruje, spúšťa obranné mechanizmy na zabezpečenie homeostázy (rovnováhy). Tým ochranným mechanizmom je zvýšená telesná teplota a zápal.

Organizmus tento stav veľmi rýchlo zaregistruje, spúšťa obranné mechanizmy na zabezpečenie homeostázy (rovnováhy). Tým ochranným mechanizmom je zvýšená telesná teplota a zápal.

„ Isté fragmenty HA sú zodpovedné za kontrolu jeho zdravej ROVNOVÁHY v organizme - homeostázu a tá je potrebná na to, aby sa nespustili zápalové procesy SPAID-u“

Čo poškodzuje HA a jeho rovnováhu v organizme

Vieme, že **neustála harmonická produkcia HA je pre toto plemeno veľmi dôležitá, pretože:**

- » Neporušený HA je dobrou ochrannou bariérou.
- » V prípade jeho poškodenia vzniká vstupná brána pre patogény (hlavne streptokoky, stafylokoky, klostrídie) a zároveň „živná pôda“ pre ich množenie.
- » Pri narušení harmonického množstva HA v organizme, jeho fragmenty spúšťajú ochrannú reakciu - zápal.
- » Rovnováha tvorby HA je neustále narušovaná rôznymi vplyvmi. Môžeme ich všeobecne nazvať stresom.

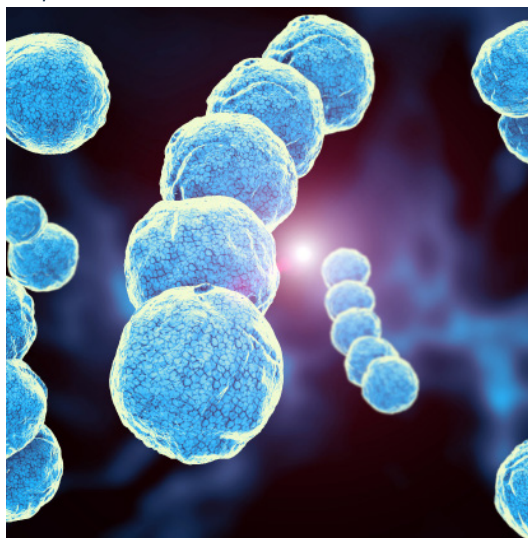
„Stres je akýkoľvek podnet, či stimul, ktorý spôsobuje nerovnováhu vo vnútornom prostredí organizmu“

Hyaluron je citlivý na stresové podnety, ktoré môžeme všeobecne zhrnúť na:

- » **Podnety z vonkajšieho prostredia** – extrémny chlad, teplo, nedostatok kyslíka, extrémne zmeny prostredia, psychický „atak“ rôzneho typu a podobne.
- » **Podnety z vnútorného prostredia** (zo samotného organizmu) - nízka/vysoká hladiny glukózy (hypoglykémia/hyperglykémia), zmeny pH vo vnútornom prostredí, narušenie črevnej mikroflóry, leukopénia, kardio problémy a pod.
- » **Toxicky pôsobiace enzýmy** - Hyaluronidáza - (streptokoková, stafylokoková, klostrídiová) ktorá rozpúšťa medzibunkové tunely depolymerizáciou kyseliny hyaluronovej prítomnej v medzibunkových priestoroch a uľahčuje baktériám prenikáť do hĺbky tkanív.

Hovorí sa, že čím nebezpečnejšie baktérie, vírusy, plesne...tým krajšie vyzerajú, keď sú namnožené na petriho miske a vidíte ich zväčšené elektronickým mikroskopom.

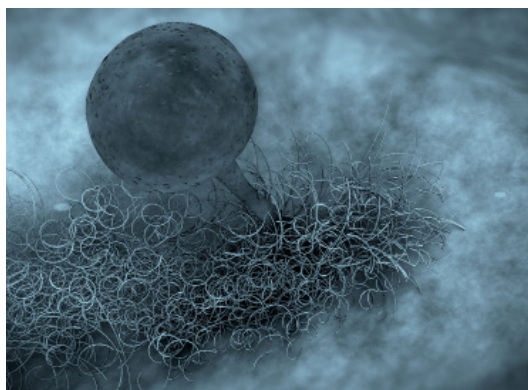
Streptococcus

Ster z kože. Pod mikroskopom vidíte namnožené kolónie baktérií Micrococcus luteus a Staphylococcus epidermidis.

Pleseň, ktorá sa začína namnožovať v póroch kože.

Kvasinky

Väčšina stresových podnetov sú bežné situácie v živote psa. Rovnováhu HA v organizme nemusia vôbec narušiť. Každý organizmus je však rôzne odolný. U každého jedinca je rôzna miera citlivosti a schopnosť adaptácie na stres. U niektorého môže byť dostatočne silná, aby na rušivé podnety vôbec nereagoval. Jeho organizmus môže byť imunitne silný na to, aby homeostázu v prípade potreby rýchlo obnovil.

Naopak, ťažké stresy, extrémny chlad, infekcia, porušenie ochranej vrstvy tráviaceho systému, stratenie sa - zabehnutie, úmrtie majiteľa, odlúčenie od rodiny či pôvodnej svorky... môžu byť pre niektorých jedincov veľkou záťažou, narušiť prirodzené procesy v organizme a narušiť aj homeostázu hyaluronu.

Zo skúsenosti vieme, že môže ísť o kaskádovité, postupné spustenie, nabaľovanie problémov. Preto je potrebné, aby majiteľ psa bol empatický a pozorný.

Záhada spadnutých papulí a vrások

Množstvo a rovnováha hyaluronu je úzko spätá s tvorbou hormónu, ktorý sa volá kortizol. Aj keď to znie zvláštne, jeho prirodzená produkcia má veľkú zásluhu na efekte, ktorý pozorujeme pomerne často. Ide o tzv. padajúcu „stratenú“ papuľu. Málokto vie, že v čase stresu začnú nadobličky vo zvýšenej miere produkovať hormón kortizol. **Zvýšená produkcia kortizolu potláča tvorbu hyaluronu.** Veľkosť a tvar vrások a zmeny vo veľkosti papule by sme si preto mali pozorne všimnúť. Prečo? Môžu reagovať na niektorú formu stresu (viď vyššie). Ak si zmeny všimneme rýchlo, môžeme veľa zachrániť... Zhrňme si to ešte raz a spojme všetky jednoduché, ale dôležité fakty:

Kortikoidy - ich úloha v organizme a vplyv na hyalurón

V súvislosti s pôsobením kortizolu tu nejde iba o pýchu šarpeja (papuľku), ale aj o jeho zdravie...

Kortizol patrí do skupiny steroidných hormónov, ktoré sa vytvárajú v kôre nadobličiek. Ovplyvňujú mnoho fyziologických systémov, ako je odpoveď na stres, imunitná odpoveď, kontrola zápalu, alergické reakcie, metabolizmus cukrov, rozklad proteínov, hladina elektrolytov v krvi a podobne. Liečivá s kortikoidnými účinkami sú používané pri viacerých ochoreniach, ktoré sú na imunologickom podklade.

Keď sa šarpej vystaví neadekvátnemu stresu, jeho organizmus začne s nadprodukciou vlastného kortizolu. Kortizol potláča prirodzenú produkciu hyaluronu, čím sa naruša jeho homeostáza v organizme. Fragменты HA zodpovedné za homeostázu spúšťajú ochrannú reakciu - teplotu, zápal.

Harmonické prostredie je pre toto plemeno veľmi dôležité.

U šarpeja sa tento proces prejavuje aj vizuálne. Ak v organizme prebieha pod vplyvom stresu zvýšená tvorba kortizolu, ten potlačí tvorbu nového hyaluronu a prirodzene sa začne znižovať jeho podkožná vrstva. To je dôvod znižovania papule a hutnosti vrások. Každý skúsenejší chovateľ vám potvrdí vlastnú skúsenosť s týmto javom.

Ako je uvedené na začiatku, proces eliminácie a tvorby nového hyaluronu prebieha veľmi rýchlo. A teda strata a obnova papule/vrások je badateľná bežným pozorovaním v krátkom časovom úseku, v horizonte niekoľkých dní.

Preto môžeme veľmi rýchlo zbadať, že s naším šarpejom sa deje niečo nezdravé...

Už vám dáva zmysel, prečo máme varovný signál spadnutej papule brať vážne?

Rovnaký proces prebieha, ak psovi podávame hormón kortizol vo forme tabliet či injekcií.

Účinok kortizolu na potlačenie tvorby HA sa využíva vo veterinárnej praxi o.i. aj pri liečbe vážnych problémov, ktoré sú spojené s nadprodukciou HA. Napríklad pri závažnej vezikulárnej kožnej mucinóze (bublínky mucínu v koži) alebo na uvoľnenie lymfatického systému päty (chronický opuch v dôsledku hromadenia tekutiny) a podobne.

Ak by na riešenie SPAID problémov stačila regulácia kortizolu v organizme, mali by sme po problémoch... Nie je všetko také jednoduché... Problém je v tom, že nevhodné a dlhodobé používanie kortikosteroidov môže spôsobiť aj veľmi závažné nežiaduce účinky.

Ak sa už zmieňujem o liečbe, tá nie je ľahká. Ochorenia patriace pod skupinu SPAID sa môžu kedykoľvek vrátiť. Ide o genetickú mutáciu, a teda nemôžeme predpokladať, že vyliečením jednej epizódy sme sa zbavili problému. Epizóda prejavu sa môže, ale aj nemusí, vrátiť.

Treba spomenúť, že na potlačenie niektorých závažných symptómov sú momentálne k dispozícii aj moderné lieky, ktoré nemajú také nežiaduce účinky, ako steroidy. Tieto lieky patria do skupín JAK inhibítorov. Pôsobia tak, že zablokujú (inhibujú) pôsobenie enzýmov známych ako Janusove kinázy. Tieto enzýmy zohrávajú dôležitú úlohu v procese vzniku zápalu. Ich zablokovaním (inhibíciou) sa neprenesie signál, ktorý je podnetom pre spustenie ďalšej kaskády procesov spôsobujúcich zápal. JAK inhibítory sa úspešne používajú pri liečbe reumatologických ochorení a imunitne podmienených derma problémov spolu s ich sprievodnými prejavmi. Na takomto princípe účinkuje aj liek s účinnou látkou oclacitinib maleate. Ďalšie lieky sú v štádiu klinického skúšania.

Vieme teda už, ako spolu súvisí hyaluron a zápalové ochorenia patriace pod Shar-Pei Autoinflammatory Disease (SPAID). Poďme sa im venovať trochu viac...

SHAR-PEI AUTOINFLAMMATORY DISEASE (SPAID)

Autozápalové (nie autoimunitné) poruchy sú skupinou chorôb, ktoré sa prejavujú ako opakujúce sa horúčky, vysoké zápalové reakcie kĺbov, náchylnosť k zápalom kože a vnútorných orgánov vrátane nervového systému. Sú spôsobené genetickými mutáciami.

Ak čakáte, že toto ochorenie má jednoduché symptómy a dajú sa jednoducho a stručne opísať, mýlite sa. U plemena šarpej sa uvádza 5 najčastejších prejavov SPAIDu. Môžu sa vyskytovať samostatne, ale často sú vo vzájomnej kombinácii. Výskyt všetkých prejavov u jedného jedinca je veľmi raritný, málo pravdepodobný.

SPAID a jeho 5 prejavov:

- » Familial Shar-Pei Fever (FSF) - horúčka šarpejov neznámeho pôvodu.
- » Amyloidóza.
- » Artritída – reumatoidné bolesti a opuch kĺbov, neschopnosť pohybu, SHS - swollen hock syndrom (syndróm opuchnutej päty).
- » Cutenouse mucinosis - nadmerná tvorba a ukladanie hyaluronu, vytváranie ložísk mucínu („bublínky na tele“ s obsahom mucínu).
- » Zápal zvukovodu a kože.

Momentálne sú k dispozícii testy, ktoré **identifikujú mieru rizika**, v ktorom sa testovaný jedinec nachádza. **Neznamená to však, že pozitívne testovaný pes je chorý, ale, že je náchylný na prejavenie sa ochorenia.** Prejav ochorenia sa u pozitívne testovaného psa môže a nemusí vyvinúť. Záleží veľa od toho, ako je jedinec imunitne „odolný“ a v akých podmienkach žije. Je veľa pozitívne testovaných psov s vysokou mierou rizika a pritom sa bezproblémovo dožívajú vysokého veku s minimálnou aktivitou ochorenia alebo žiadnou.

Testy by sa mali používať pri manažovaní chovateľských cieľov v chovateľských staniách, aby sa táto genetická záťaž z populácie postupne eliminovala.

Môžu byť akýmsi „vodítkom“ pre majiteľa, aby poznal mieru rizika, bol správne empatický a dostatočne pozorný ku svojmu psíkovi. Svojím prístupom a starostlivosťou môže riziko minimalizovať.

Práve toto sú dôvody, pre ktoré sa zvyšuje zmysel čistokrvného kontrolovaného chovu, v ktorom sa SPAID testovaní jedinci môžu krížiť s menej rizikovými a s jedincami z dlhovekých líníí. Všetko na základe genealogických poznatkov. Toto bezpapierový chov nemá šancu poskytnúť!

Každý chovateľ by si mal uvedomiť, že chov musí byť v prvom rade zodpovedný voči zdraviu. Dodržiavanie štandardu a jeho požiadaviek na zdravie je veľmi dôležité. Chovateľ má poznať genetické zdravie svojich krvných líníí a ich dlhovekosť, ako prejav všeobecného zdravia a imunity. Tieto poznatky aplikovať pri stanovení chovateľského cieľa a eliminovať z chovu extrémny, ako sú nadmerné vrásky, extrémna papuľa s roolingom spodnej pery a podobne.

Varovné signály

Máme veľa dôvodov, prečo si všímať varovné signály, že v organizme sa deje neprirodzený proces, ktorý je spojený s narušením homeostázy HA. Ak ich poznáme, môžeme reagovať včas a veľa toho ešte zachrániť. Venujme pozornosť tomuto:

- » náhle, alebo postupné zmenšenie papule,
- » zníženie „hustoty - hutnosti“ vrások,
- » náhle, alebo postupné bezdôvodné chudnutie (pri správnom výživovom a energetickom režime),
- » opuchy (hlavne nôh),
- » únava,
- » dýchavičnosť pri bežnej záťaži,
- » riedka stolica (ak nedošlo k zmene krmiva, alebo k identifikovanej diétnej chybe),
- » črevný diskomfort,
- » tmavý, skalený moč,
- » stále zväčšený objem brucha,
- » striedanie období normálneho jedenia s nechutenstvom bez odôvodnenej príčiny.

Všetkého veľa škodí. Výzor psa a jeho krása musia ísť ruka v ruke so zdravím.

To sú signály, ktoré by vás mali motivovať k tomu, aby ste psovi dali urobiť laboratórne testy. V tele môžu prebiehať patologické procesy, ktoré už ovplyvňujú alebo narušujú tvorbu prirodzeného hyaluronu. Môžu ukazovať, že dochádza, alebo už došlo k narušeniu zdravého vnútorného prostredia (niektoré vnútorné organické poruchy) a aj na vznik, alebo rozvoj niektorého závažného prejavu SPAID.

Diagnostika

Momentálne môže veterinárny lekár stanoviť diagnózu iba vylučovacou metódou, diferenciálnou diagnostikou. Vylúčením iných príčin horúčky, zhodnotením momentálneho stavu psa.

„Genetické testy na SPAID nie sú diagnostické!“

Genetický SPAID test nekonkretizuje, nepotvrďuje, ale ani neneguje ochorenie. Jednotlivé prejavy SPAID-u by mal veterinár vedieť rozoznať a cielene ich liečiť.

Na diferenciálnu diagnostiku všetkých 5 prejavov SPAIDu sa používajú rôzne diagnostické a laboratórne metódy a testy. Všetko závisí od toho, ako sa ochorenie prejavuje (diferenciálny krvný obraz, cukor v krvi, vyšetrenie moču - urea, kreatinín, kyselina močová, funkcia pečene, elektrolyty, marker zápalu, funkcia štítnej žľazy, vyšetrenie stolice, alergické testy, sono vyšetrenie vnútorných orgánov, kožné stery...).

1 - Familiárna horúčka šarpejov (FSF - Familiar shar pei fever)

Je syndróm opakujúcej sa veľmi vysokej horúčky (niekedy až 41° C), ktorý je často spojený s náhodnými zápalovými príhodami, opuchom a bolesťou kĺbov, opuchom tváre, celkovou nemohúcnosťou, nevládnosťou. Pes odmieta pohyb, je nahrbený, malátny. Tieto prejavy zvyčajne trvajú **12 - 36 hodín**. FSF je syndróm, ktorým trpí asi 25% populácie šarpejov.

U psov s FSF sa ako jeho následok môže vyvinúť amyloidóza. Táto závažná komplikácia postihuje asi 5% psov s FSF.

Prvé príznaky, že sa tak deje, môžu byť:

- » Zvýšený príjem tekutín a častejšie močenie
- » Zvracanie
- » Ťažké dýchanie
- » Nechutenstvo
- » Hnačky

Najčastejšie je atak FSF sprevádzaný aj silnou reumatickou bolesťou, pes sa nemôže hýbať, kríva. Veľmi nepríjemná a nebezpečná je kombinácia s infekciou. Takto chorý jedinec potrebuje rýchlu cieľenú a sofistikovanú odbornú liečbu. Prvé epizódy FSF sa väčšinou objavujú do 18 mesiacov veku jedinca. V neskoršom veku sporadicky. Ochorenie sa vyskytlo aj u šteniatok vo veku 6 týždňov.

Akútna epizóda horúčky

Každý stav a každý jedinec musí byť posúdený veterinárnym lekárom. Je vhodné mať doma k dispozícii lieky, ktoré sa psovi, po porade s veterinárom, čo najskôr podajú. Je potrebné konať veľmi rýchlo.

Účinné a osvedčené je podávanie nesteroidných protizápalových liekov (NSAID). **V tomto prípade však iba tých, ktoré sú určené pre psov** ako napr: Carprofen (Novox, Rimadyl), Deracoxib (Deramaxx), Firocoxib (Previcox), Meloxicam (Metacam) a podobne - všetky sú na predpis veterinárom. Pre rýchle a krátkodobé podanie je vhodný paracetamol (Nurofen). Ale iba v prípade, ak pes nemá žalúdočné problémy a problém s trávením.

Nepoužívajte humánne lieky typu ako napr. Ibalgin, Ibuprofen, Diclofenac, Veral, Voltaren, Movalis, Aulin, Panadol, Paracetamol, Paralen, Ataralgin, Coldrex ... Lieky na potlačenie teploty a bolesti najprv konzultujte s veterinárom! ÚPLNE sa vyhnite podávaniu NSAID spolu s kortikosteroidmi. Upozornite svojho veterinára, ak váš pes zvracia, pretože žalúdočné vrede sú častou komplikáciou liečby.

Buďte opatrní pri obkladoch s ľadom alebo studených chladivých kúpeľoch. Prečo ľadová voda nie je správnym riešením? Pretože spôsobuje rýchle stiahnutie krvných ciev, čo spomaľuje prietok krvi, čím sa paradoxne spomalí proces chladenia. Psa ochladzujeme navlhčenou utierkou (do nej môžeme vložiť kocky ľadu), ktorú ukladáme na slabiny, ňufáčik. Externé chladenie by malo byť len pre psov s horúčkami, ktoré sa na ceste k veterinárnemu lekárovi blížia k 41°C. To však môže zväziť každý majiteľ podľa toho, ako prebieha momentálna situácia.

Viem, že je ťažké zachovať v takej chvíli pokoj. Snažte sa však aspoň o to, aby pes nebol v hlučnom a rušnom prostredí. Odpusťte si v danom čase hádky, krik, hlučnú TV, či hudbu a iný randál. Pamätajte aj na to, že pes váš nepokoj vníma.

Shar-Pei s FSF sa môže dožiť vysokého veku. My však musíme byť edukovaní a rozvážni v konaní, aby sme robili všetko, čo je v našich silách, pre zníženie rizika vzniku chronického zápalu. **Dôležitým cieľom je dosiahnuť čo najdlhšie prestávky medzi jednotlivými atakmi FSF.** Ochorenie musíme mať pod kontrolou ako sa len dá. To je spôsob, ako psovi, u ktorého sa FSF aktívne vyskytuje, môžeme pomôcť žiť čo najkrajší život - bez ohľadu na to, aký dlhý môže byť.

Musíme si uvedomiť, že kombinácia genetickej predispozície a nepriaznivého vplyvu životného prostredia môže u niektorých jedincov viesť k výraznému skráteniu života.

Infekcia

Samotná infekcia môže byť závažným spúšťačom, ale aj komplikáciou FSF. Hyalurón u šarpeja je mimoriadne citlivý na niektoré baktérie (streptokoky, stafylokoky, klostrídie), huby (plesne) a kvasinky. Pri infekcii sa narušujú molekuly hyalurónu prostredníctvom hyaluronidázy (enzým štiepiaci hyaluron), ktorá uľahčuje baktériám prenikať do hĺbky tkanív a je jedným zo závažných stresorov, ktorý môže spustiť proces SPAIDu.

Ak je horúčka ťažká, perzistentná a /alebo slabo reagujúca na lieky, na jej tlmenie, môže ísť o infekciu, ktorá celú kaskádu

problémov spustila. Je potrebné sa zamerať na jej vyhľadanie, charakterizovanie a liečenie veľmi intenzívne. Veterinár zväčša okrem tlmenia bolesti a teplôt začne intenzívnu liečbu širokospektrálnymi antibiotikami, na ktoré sú patogény citlivé. Liečba musí byť začatá rýchlo a musí byť intenzívna.

Hyaluronidáza spôsobuje závažné problémy, preto je potrebné navštíviť veterinára vždy, ak má pes zvýšenú teplotu dlhšie ako 48 hodín, alebo nereaguje na protizápalové lieky. Obzvlášť by mali byť opatrní majitelia psov, u ktorých sa FSF a infekcie už v minulosti vyskytli, alebo majú k nim sklony. V zriedkavých prípadoch sa môže vyskytnúť aj FEBRILE NEUTROPHILIC VASCULITIS AND NECROTIC DERMATITIS (neutrofilná vaskulitída a / alebo syndróm podobný septickému šoku s odpadávaním častí kože). Na tele sa objavujú mokvajúce ložiská s chýbajúcou kožou.

Tento stav si vyžaduje nesmierne rýchlu a erudovanú lekársku intervenciu. Oneskorená odborná reakcia a nesprávne zvolená liečba má fatálne následky, veľmi často z dôvodu sepsy. Sepsa, je ťažká infekcia, ktorá je sprevádzaná zápalom a extrémnou aktiváciou zápalových mechanizmov. Je spôsobená vyplavovaním patogénnych mikroorganizmov z infekčného ložiska do celého organizmu. Organizmus nie je schopný infekciu lokalizovať a koordinovane proti nej zapojiť imunitný systém. Sprevádza ju spravidla vysoká horúčka a prejavy zlyhania postihnutých orgánov. Môže končiť septickým šokom a smrťou.

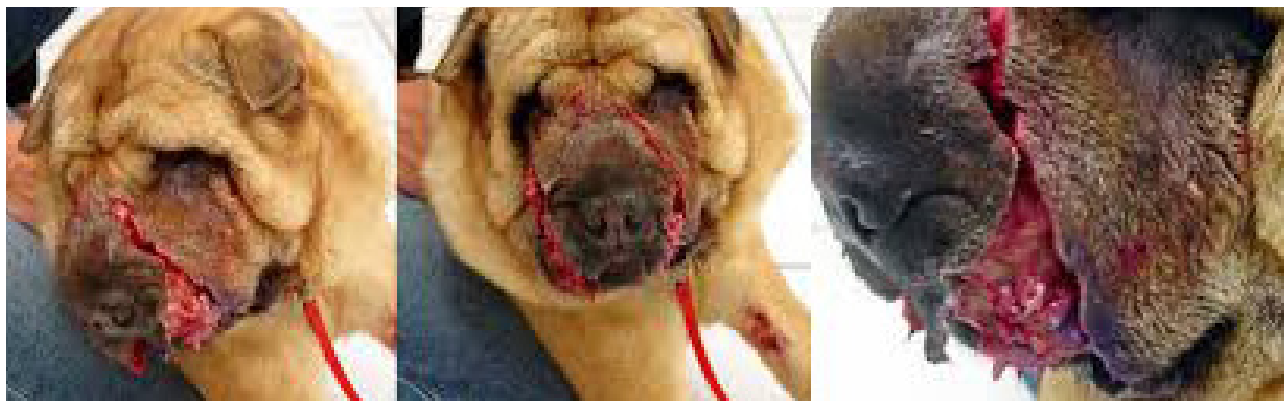

Odpadávajúce časti kože pri akútnej neutrofilnej vaskulitíde. Postihnuté časti môžu byť rôznej veľkosti.

Vaskulitída na uchu

Ochorenie sa extrémne rýchlo zhoršuje. Otvorené rany sa objavujú rýchlo. Pes na obrázku vďaka správnej a rýchlej pomoci prežil. Aj keď s jazvami, ale tešil sa ďalej zo života. Vyžadovalo si to však prísny výživový režim a stálu ostražitosť majiteľa. Foto zdroj internet.

Vaskulitída na labke

Rozsiahla vaskulitída na končatine

Vznik ochorenia aj liečba sú veľmi totožné s ochorením v humánnej sfére.

Ide o rovnakú patogenézu u človeka a zvieratá. Ochorenie nie je v žiadnom prípade prenosné z alebo na človeka.

Neutrofilná vaskulitída u človeka

2 - Amyloidóza

Je ochorenie, pri ktorom sa mení štruktúra niektorých proteínov. Tie sa potom kryštalizujú (stávajú sa nerozpustnými).

Ukladajú sa na rôznych vnútorných orgánoch tela, najmä v extracelulárnych (mimo-bunkových) priestoroch. Najčastejšie sa ukladajú v obličkách, pečeni a srdci. Tieto zmenené, skryštalizované, proteíny sa nazývajú **amyloidy**. Závažnosť ochorenia a riziko amyloidózy sa odlišuje v závislosti od toho, ako často sa epizódy FSF objavujú a ako sú silné. Pes postihnutý chronickým zápalom je v riziku vzniku reaktívnej systémovej amyloidózy, ktorá môže viesť k predčasnému úmrtiu.

U šarpeja najčastejšie na zlyhanie obličiek. Patologické zmeny v orgánoch sú nevratné. Už existujúce kryštáliky sa nedajú liečbou odstrániť. Riešením je predchádzať ich ďalšej tvorbe a tým väčšiemu orgánovému poškodeniu.

Je niekoľko produktov, ktoré sa v takýchto prípadoch používajú. Záleží od toho, ktorý orgán je postihnutý. Pri postihnutí obličiek je štúdiami potvrdená účinnosť liekov s účinnou látkou melphalan a colchicine (s alebo bez prednisonu, záleží od stavu a reakcií na liečbu). Ich mechanizmus účinku nie je presne objasnený. Predpokladá sa, že zabraňuje migrácií granulocytov do zapáleného orgánu. U nás je najviac overený colchicinom. Jeho použitie v liečbe môže byť zahájené až po diagnostickom a potvrdení amyloidózy. **Čím skôr sa s terapiou začne, tým viac sa podarí zabrániť fatálnemu poškodeniu obličiek a udržať ich vo funkčnom stave.** Pre kontraindikácie a niektoré obmedzenia, riziká (napr. nedostatočná činnosť obličiek a pečene, možné potlačenie normálnej činnosti kostnej drene a iné.) **sa nesmie bezdôvodne používať ako prevencia.** Liečbu musí zhodnotiť a stanoviť odborník a takto liečený pes musí byť pravidelne monitorovaný (KO, moč).

3 - Mucinóza

Už vieme, že u šarpejov dochádza k zvýšenej tvorbe hyaluronu. Jeho prebytok sa ukladá v podkoží. Tak vzniká jedinečne zhrubnutá koža a nadmerné vrásky. Pri extrémnej tvorbe HA (odchýlka od normy), sa musí jeho nadprodukcia niekde uložiť. Nie vždy má podkožie dostatočnú kapacitu. Na krehkej koži sa začínú vytvárať pľuzgieriky – bublinky vyplnené čírou hustejšou tekutinou, tzv. mucínom. Mucín obsahuje prevažne hyaluron. Výsev takýchto pľuzgierikov sa nazýva mucinóza.

Mucinóza. Je potrebné zabrániť zraneniu, prepichnutiu pluzgierikov. Miesto ich narušenia sa rýchlo infikuje.

Mucinóza v oblasti laktá

Prasknutý mucín potrebuje okamžitú dezinfekciu, aby nenastala infekcia.

Tieto pluzgieriky NIKDY neprepichujeme, ani sa nepokúšame o ich odstránenie. Nebolia, nesvrbia, nekomplikujú psovi život. V prípade, že dôjde k ich poškodeniu, je nevyhnutné poškodené miesto veľmi rýchlo dezinfikovať (koloidné striebro, široko spektrálne dezinfekčné prípravky), postarať sa, aby sa miesto vysušilo a neinfikovalo. Ak sa to zanedbá, vzniknutá ranka sa môže nepríjemne infikovať. Niektoré literárne zdroje uvádzajú, že na ich zmenšenie je účinná aplikácia infračerveného svetla a užívanie vyššej dávky vitamínu C. Momentálne jediný spôsob potlačenia enormnej tvorby mucinózy je kontinuálne podávanie liekov na báze kortikoidov.

Rovnaký problém môže mať aj človek. Ide o rovnakú patogenézu. Ochorenie nie je v žiadnom prípade prenosné z alebo na človeka. Zdroj internet.

4 – Artritída a syndróm opuchnutej päty

Reumatoidné bolesti a opuch kĺbov, nahrbenosť, nemohúcnosť pohybu, SHS - swollen hock syndrom (syndróm opuchnutej päty). Ide o najčastejšie príznaky SPAIDu a často súbežné problémy s FSF (u asi 53% jedincov s FSF).

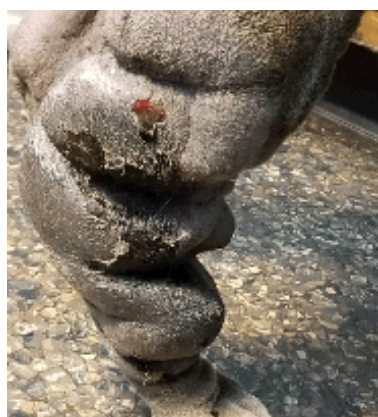
SHS sa nesmie zamieňať s voľnou kožou na päťach, ktorú chovatelia nazývajú aj „papučky“. Takáto voľná koža nie je chorobným príznakom. Extrémna tvorba HA môže zaťažovať lymfatické cesty a je zodpovedná aj za tzv. lymphangitis syndrom, ktorý vedie k lymfoedému. Opuchy sú v takýchto prípadoch často chronické a sťažujú život psovi sústavne. Odporúča sa úzkostlivá starostlivosť o čistotu a minimalizovanie rizika infekcie. Čiastočné zmenšenie takýchto edémov je možné podávaním kortikosteroidov. Liečba však musí byť komplexná a treba brať do úvahy aj ďalšie komorbidity, ktoré tento stav sprevádzajú.

Extrémna tvorba hyaluronu a komplikované problémy, ktoré výrazne znižujú kvalitu života psa. Často sprevádzané s inými vážnymi zdravotnými problémami.

Zápal kože, opuch a vaskulitída

5 – Zápal zvukovodu a kože

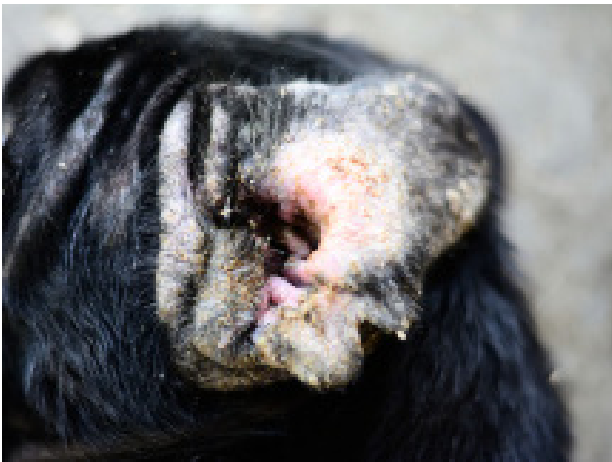
Asi žiadne problémy nepokazili povest' plemenu tak, ako práve zápaly kože a uší.

Väčšina šarpejov aj bez diagnostikovaného rizika pre SPAID, prežije svoj život s menšími problémami s uškami a kožou. Práve koža na tele a ušiach je najviac exponovanou bariérou medzi vonkajším prostredím s rizikovými patogénmi (strep-tokoky, kvasinky, plesne) a vnútorným prostredím. Sú to miesta, kde je hyaluron pod kožou veľmi atakovaný. Vieme, že hyaluron je na tieto patogény veľmi citlivý.

Narušenie funkcie kože, ako ochranej bariéry, pod ktorou sa nachádza hyaluron, je pre šarpeja z hľadiska infekcií viac rizikové, ako pre iné plemená. Preto je nesmierne dôležité, aby sme sa vedeli o kožu a uši správne starať.

Starostlivosť však neznamená fanatickú, nepričetnú, prehnanú a neustálu dezinfekciu, či veľmi časté kúpanie a vytieranie záhybov kože, ako to popisujú niektoré, hlavne staršie zdroje. Táto predstava o starostlivosti je tak hlboko zakorenená, že aj veľa laikov vám potrebu neustáleho kúpania odrecituje jedným dychom a často je to jediný, čo o plemene vedia.

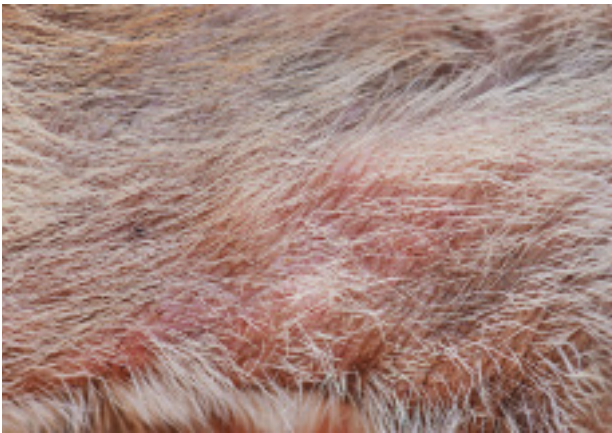

Znečistené uši už s masívnou infekciou a zápalom.

Častou komplikáciou sú tzv. hot spoty. Vedia sa rýchlo hojiť. Musíte však reagovať veľmi rýchlo. Ranu dezinfikovať a držať suchú. Zabrániť vzniku druhej infekcie.

Zapálené miesta na koži niekedy nájdeme neskôr, pretože sa nachádzajú na miestach, ktoré bežne nesledujeme. Sporadicky kontrolujte podbruško a slabiny.

„Starostlivosť o kožu a uši musí byť sofistikovaná, musí kombinovať uvážlivú mieru vonkajšej starostlivosti, spolu s posilňovaním jej pružnosti a odolnosti budovaním silnej imunity“

Veľmi často sa stáva, že prvé, čo začne robiť nový majiteľ, je kúpanie a drhnutie záhybov. V tomto prípade skutočne platí: Neškriab si, čo ťa nesvrbí.

NIE je to pravda, že šarpej potrebuje časté kúpanie a natieranie vrások olejmi! Je to opak toho, čo potrebuje. Práve naopak, iba poškodujeme prirodzenú obranyschopnosť kože. Psa kúpeme, ak je špinavý, zaprášený. Nie vždy, často, bezdôvodne a iba preto, lebo niekto kedysi kdesi povedal, že so šarpejom takto treba... (Viac v časti o starostlivosti).

ZÁKLADNÁ STAROSTLIVOSŤ O ŠARPEJA. ČO BY SME MALI MONITOROVAŤ.

Rutinne sledovať moč

Jeho chemický profil, detekovanie proteinúrie (proteinúria je stav, keď sa močom vylúči väčšie množstvo bielkovín, ako je hraničná hodnota). Na vychádzke si všimajte sfarbenie moču.

Ak je mútny, tmavý, alebo s obsahom krvi, žiadajte jeho urýchlené vyšetrenie. Varovné je aj veľmi časté močenie, aj jeho opak, málo moču a s príznakmi bolesti pri močení.

- » Jedinci s FSF by mali byť vyšetrení vždy, keď nemajú normálny príjem potravy, ak zvracajú, majú hnačku viac ako niekoľko dní.
- » Je potrebné vykonať základné preventívne vyšetrenie na ročnej báze.

Štítna žľaza

Liečte akékoľvek **príznaky sekundárnej hypotyreózy - nedostatočná funkcia štítnej žľazy.**

Príznaky: riedka srst na stehnách a zadku spolu s krehkým, slabým osrstením, lysin. Ak vidíte tieto príznaky, dajte psovi vyšetriť fungovanie štítnej žľazy.

AKO SA STARÁŤ O ZDRAVÝ HYALURON?

Z uvedeného textu je zjavné, že hyaluron má dôležitú funkciu v organizme šarpeja. Nie je dôležitý iba preto, že sa podieľa na jeho výnimočnom vzhľade (papuľa, vrásky), ale jeho harmonická a neporušená produkcia významne ovplyvňuje zdravie, kvalitu aj dĺžku života. Preto je nesmierne dôležité vedieť, ako sa starať o jeho bezproblémovú produkciu a zdravé fungovanie.

Jediný produkt, ktorý je momentálne k dispozícii cielene vyrobený pre tento účel, je HyVitality™. Jeho receptúru vytvorila Dr. Linda Tintl, známa americká veterinárka, ktorá svoj výskum zamerala na zdravie šarpejov. HyVitality™ je komplex vitamínov a minerálov, ktorý pokrýva všetky potreby psa, u ktorého potrebujeme mať hyalurón pod kontrolou. Tento produkt svojím zložením pomáha práve pri redukcii (znížení početnosti) prejavov SPAID. Obsahuje iba prírodné látky. **Nie je však dostupný v Európe.** Jeho zakúpenie sa predražuje aj dovozným clom a požiadavkou našich (SK) úradov na zaplatenie DPH. Cena sa tak výrazne pre Európana zvyšuje (cca + 40%). Je nutné ho užívať dlhodobo, celoživotne.

Pre trhy, kde nie je HyVitality dostupný, Dr.Tintl odporúča niektoré postupy v stravovaní a kombináciu prírodných suplementov. Tie najdôležitejšie odporúčania uvádzam nižšie.

Strava

- » Vysoko kvalitná, s nízkym obsahom jednoduchých sacharidov.
- » Zdroj mäsa by mal byť z voľne chovaných zvierat. Je preukázané, že takto odchované zvieratá majú mäso s vyšším obsahom omega 6 a omega 3 mastných kyselín.
- » Krmivo by malo mať kontrolu na detekovanie obsahu zbytkových hormónov a ATB (pozostatok z použitých vstupných surovín).
- » Krmivo by malo obsahovať omega 3 a omega 6 mastné kyseliny s prevahou zložky omega 3, čo napomáha eliminovať zápalové procesy v organizme.
- » Krmivo by malo obsahovať vitamín D3 tak, aby jeho denná dávka pokryla minimálne 50-475 IU na 10kg hmotnosti psa. Štúdie ukázali, že veľa (73%) postihnutých šarpejov malo nedostatok vitamínu D3.
- » Vysoké % proteínov v dospelom veku môže poškodiť obličky. Neprekročte 28%.

Krmivo má mať kontrolné testy, aby sa vylúčil obsah perzistujúcich antibiotík, rastových hormónov a iných látok, ktoré môžu pochádzať z využívania mäsa z takto ošetrovaných, dopovaných zvierat. To môže byť vážna príčina alergií, poškodenia imunity, onkologických a iných ochorení

EPA a DHA

Denne podávať vysoké dávky omega 3 mastných kyselín. Účinná dávka, ktorá môže riešiť zápalové procesy je 900-1800mg EPA, 450-900mg DHA / deň. Je veľmi dôležité, aby zdroj bol veľmi kvalitný, aby neobsahoval zákal alebo nebol kontaminovaný. Ideálne certifikovaná výroba, pretože EPA a DHA podliehajú rýchlej oxidácii. Oxidované prvky pôsobia karcinogénne, preto je overená produkcia mimoriadne dôležitá.

Lecitín

20-40mg / deň v potrave. Je prirodzenou súčasťou a základnou stavebnou jednotkou všetkých telesných buniek. Lecitín patrí medzi fosfolipidy. Tvorí ho prevažne cholín a inozitol. Cholín ovplyvňuje prenášanie nervových vzruchov, je nevyhnutný pre správnu funkciu činnosti ciev. Inozitol ako záložný zdroj energie, podporuje regeneračnú schopnosť organizmu a zvyšuje vitalitu.

Vitamín C

250 mg/denne - hlavne šarpej s väčšou produkciou HA má vysokú potrebu antioxidantov.

Existuje teória, že šarpej adekvátne nesyntetizuje vitamín C. Ak má vysoká dávka vitamínu C správne účinkovať, musí byť v depotnej forme - s predženým účinkom. Inak ho organizmus nespracuje a vylúči sa močom.

Probiotiká

Podľa štúdií a klinického pozorovania majú probiotiká veľký vplyv na udržiavanie správnej kondície a funkcie tráviaceho systému. Chránia a regenerujú výstelku žalúdka a čriev. Pre šarpeja je to mimoriadne dôležité. Koža a črevo sú najväčšími bariérami imunitného systému a obe oblasti sú bohaté na hyaluron. Niektoré prípady vzplanutia FSF a zvýšená frekvencia horúčkových epizód výborne reagovali na liečbu zameranú na elimináciu nadmerného rastu patogénnych baktérií v tráviacom systéme u pacientov s IBD alebo stresovou kolitídou. Z akéhokoľvek dôvodu porušená výstelka črevného traktu a žalúdka je ideálnym miestom prieniku patogénov do vnútorného prostredia psa. Pre citlivý hyaluron má toto plemeno zvýšené riziko vzniku ulcerácie GI - zápal čriev. **Probiotiká sú preto pre šarpeja vhodnou voľbou aj na kontinuálne podávanie.**

Probiotikum - baktéria *Acidophilus Bifidus*. Zväčšenie pod elektronickým mikroskopom. Probiotiká môžu významne chrániť hyaluronovú výstelku v tráviacom systéme.

Prírodné výživové doplnky sú veľmi nápomocné a účinné. Je však dôležité, aby sa podávali v správnej dávke a dlhodobo.

Silné, protizápalové, opuch a bolesť redukujúce látky v kombinácii s horeuvedeným sú aj:

- » **Curcumin s piperinom (200mg denne)**
- » **Boswellia Serrata (200mg denne)**
- » **100 - 200mg Magnesium citrate.**

Výborný účinok v praxi aj v štúdiách preukázal Methylsulfonylmethane - MSM. Vplýva na redukciiu bolestí kĺbov (osteoporóza, reumatoidná bolesť) a má protizápalové účinky.

Nízkodávkový aspirín 100mg tablety: ¼ – ½ tejto nízkodávkovej tablety denne pre psov, ktorí **NEMAJÚ problémy s gastrointestinálnym traktom (žalúdok, črevá)**. Môže mať dobrý vplyv pre FSF rizikových psov a zároveň tiež znižuje riziko tromboembolických príhod. Zachovajte opatrnosť, pretože sa môže zvyšovať riziko GIT problémov. Preto túto kontinuálnu podpornú liečbu vždy konzultujte s veterinárom.

Účinok výživových doplnkov

Liečebný efekt účinných dávok vitamínov a minerálnych látok sa dostaví až po určitom čase.

Vo všeobecnosti sa dá povedať, že prvé viditeľné prejavy sa dostavia približne po 25 dňoch užívania. Doba je však veľmi individuálna. Užívanie musí byť dlhodobé, niekedy celoživotné.

Na trhu je veľa výživových doplnkov s nízkou koncentráciou účinnej látky. Ak má výživový doplnok účinkovať, musí byť podané požadované denné dávkovanie. Inak jeho podávanie nemá žiaden zmysel. Kontrolujte množstvo účinnej látky v tablete!

Výber podporných látok a výživových doplnkov závisí aj na tom, aký problém potrebujeme riešiť. Nemusia to byť všetky vyššie uvedené, ale ich vhodná kombinácia. V prvom rade je potrebné vybrať správne krmivo (viď požiadavky vyššie) a to potom doplniť látkami, ktoré podporia harminickú činnosť vnútorných orgánov, imunitu a tým aj kvalitu života psa.

ZÁKLADY STAROSTLIVOSTI O KOŽU, SRSŤ A UŠI

Tak, ako už bolo uvedené, koža a oblasť uší sú z hľadiska citlivosti podkožného hyaluronu chúlóstivým miestom. Každé malé narušenie povrchu kože je vstupnou bránou pre patogény, na ktoré podkožný hyalurón reaguje veľmi citlivo. Venujte teda srsti, koži a ušiam dôslednú pozornosť.

- » Postarajte sa o to, aby ich povrch nebol kontaminovaný kvasinkami a baktériami, odstraňujte peľ, plesne, prach. Ideálne je vytierať srst utierkou z mikrovlákna (u zdravého psa asi 2x týždenne).
- » Kúpte psa iba podľa potreby. Veľmi časté kúpanie môže vysušovať kožu, ktorá tak stráca svoju ochrannú schopnosť. Suchá pokožka môže svrbieť, evokuje potrebu škriabania sa. Situácia sa tak môže skomplikovať druhotnou infekciou (rany po škrabancoch môžu byť infikované).
- » Ak je u psa potvrdený kožný patogén, kúpte psa zo zdravotného dôvodu šampónom s účinnou látkou, ktorá je vhodná pre daný prípad. Vtedy dodržiavajte častosť podľa terapeutického odporúčania.
- » Aj pri preventívnom kúpaní používajte antifungálny šampón. Posledné spláchnutie by malo byť s octovou vodou (9:1 voda : ocot), čím likvidujete možné kvasinky a dezinfikujete prípadné malé ranky na tele.
- » Na kúpanie alebo obklady nepoužívajte harmanček. Vysušuje pokožku, ktorá sa stáva citlivejšou a chúlóstivejšou. Ak sa rozhodnete pre bylinkový kúpeľ, uprednostnite repík.
- » Už dávno neplatí, že šarpej je gaučový pes na parádu a chce/potrebuje iba polihovať ako okrasný vankúš. Pre zdravie kože a srsti je výborné, keď sa prekrví a okyslíči aktívnym pohybom na čerstvom vzduchu... Vyvetrajte mu kožuch na pravidelných prechádzkach.
- » Hot spoty riešte okamžitým a častým použitím neдрáždivej dezinfekcie. Rana sa tak skôr vysuší a zahojí.
- » Pri liečbe kožných problémov, ktoré sú dráždivé a svrbia, používajte vhodné peny/emulzie, ktoré postihnuté miesta upokojujú a neprovokujú škriabanie. Skrátí sa čas liečby a zabráni sa tak vytváraniu druhotnej infekcie.

Hygiena ucha

Hygiena ucha musí byť úzkostlivá. Šarpej má ucho malé a uzavreté.

Pod jeho príklopom je teplo a nedostatok svetla. Vytvára sa tým ideálne prostredie na množenie patogénov, ktoré podporujú zvýšenú tvorbu hyaluronidázy (streptokoky, plesne, kvasinky) a pre ich prienik do organizmu. Tak vznikajú neslávne „šarpejovské“ zápaly uší.

- » Uši čistíte v 1 - 2 týždennom intervale, obzvlášť u jedincov s veľmi úzkym zvukovodom.
- » Ideálne je používanie prípravkov na báze enzýmov, ktoré šetrne a hĺbkovo rozkladajú ušný maz a nečistoty.
- » Čistiacu emulziu naneste do ucha a dôkladne masírujte koreň ucha. Látka sa tak dostane hlboko do vnútorného ucha. Pes si nečistotu a uvoľnený maz vytrasie z uší sám. Dovoľte mu triasť hlavou. Maz potom vytrite z ušných lalokov jemnou hygienickou vreckovkou.
Robte to šetrne, aby ste zbytočne nepodráždili povrch kože a nespôsobili drobné ranky. Stále myslite na to, že každým nešetrným zásahom môžete vytvoriť priestor na prienik infekcie k citlivému hyaluronu. To je dôvod, prečo často počujeme, že čím viac uši čistím, tým viac sú zapálené ... alebo, že zápal vznikol po čistení.
- » Nepoužívajte agresívne prípravky na báze alkoholu.
- » Dávajte veľký pozor, aby ste nepreniesli infekciu z jedného ucha do druhého. Aj keď má pes infekciu iba v jednom uchu, liečebnú/čistiacu emulziu nanášajte do oboch uší. Pri liečbe jednostranného zápalu a infekcie nepoužívajte tú istú pipetu na nanášanie emulzie do druhého, potenciálne zdravého ucha. Pred použitím pipety, a aj pred prechodom na použitie pre druhé ucho, je vhodné aplikačnú pipetu vydezinfikovať. (Ja viem, otrava... ale má to zmysel).
- » Keď liečite infekciu uší, aplikujte liečebnú látku aj na labky, priestor medzi vankúšikmi a pazúrikmi. Ideálne tým istým produktom, akým sú liečené uši (ak je to možné).
Aj tam sa totiž, počas škriabania uší, dostávajú patogény a cez labky sa potom dostávajú aj na iné časti tela. Takto sa infekcia šíri ďalej. To je príčinou, prečo sa často objavujú zapálené miesta medzi vankúšikmi spolu so zápalmi uší. Niekedy sa infekcia prejaví o nejaký deň skôr na labkách a až potom vidíme, že uši potrebujú údržbu.

AKÚTNE OCHORENIE A CHRONICITA

Toto je jedna z veľmi dôležitých častí, pretože sa zmienim o niečom, čo robí veľa majiteľov psov a nechtiac tak spôsobuje vážny problém. Obzvlášť pre SPAID rizikových jedincov je to závažné. **Veľmi apelujem na majiteľov psov, aby si jednoduché fakty prechodu akútnych stavov do chronických uvedomili a snažili sa im vyvarovať.**

Liečba infekcie musí byť dôkladná a vždy až do odznenia jej prejavu, niekedy aj o niečo dlhšie. Príčina ochorenia musí byť úplne odstránená. V prípade, že dôjde k zlepšeniu stavu, liečba sa nemá prerušovať.

Antibiotická a antifungálna liečba by mala byť stanovená na základe citlivosti patogénu na účinnú látku. Ide o laboratórne stanovenie miery účinnosti. To poskytuje istotu, že sa používa najvhodnejší a najúčinnjší liek.

Pes s chronickými problémami môže byť z neustálych problémov depresívny. Významne to znižuje jeho kvalitu života.

„Stanovená liečba sa nesmie svojvoľne skracovať, ani meniť predpísané dávkovanie “

Dĺžka užívania a dávkovanie bolo stanovené na základe rozsiahlych štúdií o účinnosti a bezpečnosti. Má trvať tak dlho, ako ju určuje výrobca produktu. Dĺžka doby užívania liečiva môže byť u rôznych indikácií odlišná. To by mal najlepší vedieť a aj určiť veterinár.

Skrátením doby podávania, aj keď sa vám zdá, že prejavy ochorenia už vymizli, spôsobíte, že sa ochorenie môže čoskoro vrátiť. Rozdiel bude v tom, že pôvodná účinná látka už nebude na daný patogén dostatočne účinná. Budete potrebovať buď iný liek alebo silnejšie dávkovanie.

Nedôsledným preliečením sa situácia stále zhoršuje. Tento jav sa nazýva rezistencia na účinnú látku. Takýmto konaním postupne ochorenie prechádza do chronicity. Alebo do svojej „spiacej“ formy. Potom stačí málo a je späť a často s horšími príznakmi. Vysporiadať sa s ním je stále väčší a väčší problém. Násť dostatočne efektívny liek je postupom času stále ťažšie. Vzniká nepríjemný stav a situácia, ktorá má komplikované riešenie. Nekonečný príbeh, na ktorého začiatku sme boli práve my, svojím rozhodnutím, ktoré sme možno urobili v dobrej viere, ale malo zlý dopad ...

„Vždy podávajte antibiotiká v správnej dávke a dostatočne dlho “

Dĺžka liečby závisí od produktu - veľkosti molekuly účinnej látky a jej schopnosť prenikať do cieľových orgánov - a aj od ochorenia. Pri ochoreniach kože a kostí je dĺžka podávania často o niečo dlhšia.

ZÁVER

Čo je teda kľúčom k zdraviu šarpeja? Zhrniem, čo som detailnejšie opísala v článku:

- » eliminácia zápalových spúšťačov,
- » podpora zdravého hyaluronu,
- » minimalizovanie rizika chronicity a „spiacej“ formy ochorenia všade tam, kde je to možné,
- » cieleňá liečba aktívneho ochorenia - na základe správne zvolených a výpovedných diagnostických testov (nie genetických),
- » zabezpečenie dobrej výživy,
- » podpora imunity a obranyschopnosti podávaním účinných dávok vybraných vitamínov a minerálnych látok,
- » zaradenie podávania probiotík do dennej rutiny praxe,
- » racionálna starostlivosť o srst,
- » dôsledná a opatrná ušná hygiena,
- » hravé každodenné mentálne aj fyzické cvičenie pre psa.

Tento článok, môže pôsobiť obsahovo náročne. Poviete si Uff, dá sa na všetko myslieť? Ale ide iba o zhrnutie všetkých základných prejavov SPAID na jednom mieste. Akýsi koncentrát informácií. Ani sirup nepijete neriedený ...

Opatrení, ktoré potrebujete aplikovať v skutočnosti nie je veľa a stojí to za to.

„Osvojiť si vhodné návyky v stravovaní, starostlivosti a prístupe k tomuto veľmi vnútorne senzitívnemu plemenu je jednoduché a ľahké, pomôže vám to zredukovať riziká na minimum“

- » Zodpovedný prístup chovateľov a maximálny dôraz na zdravie chovných jedincov v súlade s požiadavkami štandardu sú pre zdravie krvných línií v chovateľskej stanici nevyhnutnosťou.
- » Na celý problém SPAIDu sa treba pozerať s rozvahou a neprekombinovať starostlivosť ničím, čo nie je potrebné, ale vedie vás k tomu iba obava.
- » Veľa problémov sa zhoršuje nesprávnou diagnostikou, aj tým, že sa v dôsledku úzkostlivosti konzultuje s viacerými veterinármi a aplikujú/kombinujú sa protichodné liečby.
- » Rady na internete môžu byť kontraverzné
- » Nie každá teplota, zápal, bolesť sú prejavmi SPAID. Prístup: “Veď je to šarpej...” môže viesť k vážnemu omylu pri diagnostike a liečbe.
- » Častým problémom je aj nedôslednosť a netrpezlivosť pri očakávaní terapeutických výsledkov. Rýchle vysadenie liekov a suplementov. Takto sa liečebný efekt nemusí dostaviť, alebo sa ochorenie prekloní do chronicity, alebo spiacej formy. A vy pokračujete, hľadáte, skúšate ďalej... Vytvára sa tak “začarovaný kruh” neustáleho hľadania správneho a vhodného lieku.

„Shar pei je staré, pôvodné a zdravé plemeno. Človek mu to však svojimi pochybeniami, alebo prekombinovaným prístupom často kazí...“

Preto ešte radím:

ÁNO, nájdite si edukovaného a spoľahlivého veterinára.

Nie preto, že máte psa údajne riskantného plemena šarpej!... ale preto, aby ste mali istotu, že prístup k vášmu psovi bude odborný a cielený. Bez paniky a pokusov. A tak konajte aj vy.

„Šarpej je citlivé a múdre plemeno. Potrebuje aj takého majiteľa!“

Literatúra:

- » Animal Health Diagnostic Center webpage, Cornell university; 2019
- » Veronica Lucía Martíney Díaz: Genetic background hereditary cutaneous hyaluronosis and FSF, Nov 2014
- » Victoria P. Werth, ... Jan P. Dutz, in Systemic Lupus Erythematosus (Fifth Edition), 2011
- » Dr. Linda Tintle: CSPCA, Inc. magazine, The Barker, Oct-Nov-Dec 2009
- » Mreferaty, bakteriológia, referat-24600
- » Linda J.M. Tintle DVM, Familial Shar-Pei Fever and Amyloidosis
- » Linda J.M. Tintle DVM, What causes a Shar-Pei to spike a fever and have an autoinflammatory event?
- » Kinna A. Patel, DPM, Small-vessel vasculitis: A review and case report, The Foot and Ankle Online Journal 10/2007
- » Cutaneous Vasculitis, Willous veterinary centre
- » Viera Staviarska, Data on file.
- » MVDr. Barbora Bartošová, Proč naše lékárníčka není vhodná pro kočky a psy?
- » Kateřina Horáčková, Terapie bolesti psa a kočky.
- » doc. RNDr. Anna Volleková, CSc., Antimykotiká v dermatológii.
- » Leane de Winnter ,Streptococcal toxic shock syndrome and necrotizing fasciitis,1996
- » Robert A. Kyle and col: A trial of three regimens for primary amyloidosis, The New England Journal of Medicine, 1997